

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Tereza Lišková

**Izraelské obranné síly a jejich postavení ve
společnosti**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Tereza Lišková**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Bečka, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

LIŠKOVÁ, Tereza. Izraelské obranné síly a jejich postavení ve společnosti
Praha, 2017. 37 stran. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut
mezinárodních studií. Katedra severoamerických studií (23-KAS) Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan
Bečka, Ph.D.

Abstrakt

Práce se věnuje vztahu Izraelských obranných sil a izraelské společnosti, jak jsou tyto vztahy ovlivňovány náboženstvím v armádě, etnickými rozdíly společnosti a postupem armády v různých vnějších i vnitřních konfliktech. První kapitola je zaměřena na samotnou armádu, popisuje konflikty, kterých se účastnila. Dále analyzuje aktuální stav armády co se týče demografie, jaký je počet osob v armádě, etnické složení apod. Také se zabývá procesem náboru do povinné vojenské služby. Další část analyzuje vztah armády s židovským náboženstvím. To se do armády dostalo během 70. let a od té doby má určitý vliv na chod armády, což se začalo promítat i do vztahu společnosti k armádě. Kromě náboženství se kapitola také zaměřuje na etnicitu v armádě, jak už na rozdíl mezi Židy a ostatními etniky, tak i na rozdělení samotného židovského obyvatelstva. V poslední kapitole práce analyzuje výsledky průzkumů veřejného mínění mezi lety 2003 až 2012, kde sleduje především procento důvěryhodnosti armády a další aspekty týkající se vztahu společnosti k Izraelským obranným silám. Vliv náboženství, etnicity i konfliktů je vyhodnocen jako klíčový pro utváření přístupu společnosti k armádě. U konfliktů záleží na míře zapojení a provedení operací, náboženství vztah formuje svým zapojením či spíše nezapojením nábožensky založených jedinců do armády, etnicita pak armádu a společnost stmeluje v rámci židovství vůči jiným etnikům, uvnitř však vytváří kolizi a nepoměr mezi jednotlivými diasporami.

Abstract

This bachelor thesis deals with relationship between Israeli Defense Forces and Israeli society, how are the relations influenced by religion in the army, ethnic diversion in society and the approach of the Israeli army in several internal and external conflicts. First chapter is focused on the army itself, describes the conflicts that army went through. Then it analyzes current status of the personal side of the Forces, number of soldiers, ethnic diversity, etc. It also deals with the process of conscription to the army. Next part analyzes the link between the army and Judaism. Judaism is connected with the army from the 70s of 20th century and it has a significant influence on the army ever since. That started to be reflected into the relation of Israeli society with the army. Apart from the religion, this chapter also focuses on the ethnicity in the army, both between Jews and other ethnicities and partition in the Jewish society itself. In the last chapter, the paper analyzes results of opinion polls made from 2003 to 2012 where it tracks the percentage of trustworthy of the Israeli army and other aspects connected with the relations of society towards the Israeli Defense Forces. The influence of religion, ethnicity and conflicts is evaluated as some of the key effects for the formation of the attitude of Israeli society towards the Israeli army. The influence of conflicts depends on the rate of engagement and the accomplishments of the army in those conflicts. Religion forms this relationship by the engagement or more likely disengagement of the religious Jews in the army. Ethnicity concatenate the Jewish community in Israeli society, but divide this community internally.

Klíčová slova

Izrael, Izraelské obranné síly, společnost, náboženství, etnicita

Keywords

Israel, Israeli Defense Forces, society, religion, ethnicity

Rozsah práce: 61 836 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne **18. 5. 2017**

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce PhDr. Janu Bečkovi, Ph.D. za jeho pomoc a rady ohledně psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářského semináře doc. PhDr. Michalu Kubátovi, Ph.D. za jeho přínosné hodiny. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině a přátelům, kteří po celou dobu stáli za mnou.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Tereza Lišková

E-mail:

terlis@seznam.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

ZS 2016/17

Semestr a školní rok ukončení práce:

LS 2016/17

Vedoucí bakalářského semináře:

doc. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.

Vedoucí práce (povinné):

PhDr. Jan Bečka, Ph.D.

Název práce:

Izraelské obranné síly a jejich postavení ve společnosti

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek)

Práce se zabývá Izraelskými vojenskými silami (anglicky zkráceně IDF) a jejich dlouhodobějším postavením ve společnosti. Jelikož je v Izraeli povinná vojenská služba a vojáci jsou vidět každý den v ulicích, musela si společnost utvořit k armádě určitý vztah a důvěru. Tato důvěra byla několikrát během existence izraelského státu otřesena jak mezinárodními, tak i vnitřními konflikty. Práce analyzuje jak konflikty mezi lety 2003 až 2012 ovlivnily tuto důvěru a jak se na změnách vztahu podílí náboženství a etnicita jednotlivců.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

V samotném tématu práce došlo k menším změnám, namísto reakcí společnosti na aktivitu IDF jsem se zaměřila na důvěru, kterou společnost do izraelské armády vkládá. Oproti původnímu projektu jsem upustila od mapování každodenního života v Izraeli a možnosti setkání se s armádou, místo toho jsem zařadila stručnou historii vojenských akcí IDF. Namísto analýzy protestů mladých jsem zanalyzovala vztah mezi IDF a náboženstvím a postavením etnicit v armádě. V poslední části jsem se rozhodla nahradit konflikty řešené IDF dlouhodobým průzkumem veřejného mínění, který mapuje nejen důvěryhodnost izraelské armády, ale také dalších státních institucí.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

- Izraelské obranné síly
- IDF, náboženství a etnicita
- Průzkum veřejného mínění 2003-2012

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

- COHEN, Stuart A., 1999. From Integration to Segregation: The Role of Religion in the IDF. *Armed Forces and Society*. 25 (3), 387-405.
- COHEN, Stuart A. 2006. "Changing Civil-Military Relations In Israel: Towards An Over-Subordinate Idf?". *Israel Affairs* 12 (4): 769-788.
- Kachtan, Dana. 2012. "The Construction Of Ethnic Identity In The Military—From The Bottom Up". *Israel Studies* 17 (3). Indiana University Press: 150-175.
- LEBEL, U. 2007. "Civil Society Versus Military Sovereignty: Cultural, Political, And Operational Aspects". *Armed Forces* 34 (1): 67-89.
- LEVY, Yagil. 2011. "The Israeli Military: Imprisoned By The Religious Community". *Middle East Policy* 18 (2): 67-83
- ROISLIEN, H. E. 2013. "Religion And Military Conscriptation: The Case Of The Israel Defense Forces (Idf)". *Armed Forces* 39 (2): 213-232.
- SHERER, Moshe. 1998. "Rehabilitation Of Youth In Distress Through Army Service: Full, Partial, Or

Non-Service In The Israel Defense Forces—Problems And Consequences”. *Child And Youth Care Forum* 27 (1): 39-58.

- TIARGAN-ORR, R., a M. ERAN-JONA. 2012. “The Israeli Publics Perception Of The Idf: Stability And Change”. *Israel Studies* 17 (3). Indiana University Press: 150-175.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

Obsah	1
Úvod	2
1. Izraelské obranné síly	4
1.1 Historie	4
1.2 Aktuální stav IDF	8
1.3 Kanskripce.....	9
2. IDF, náboženství a etnicita	11
2.1 IDF a náboženství.....	11
2.2 IDF a etnicita	13
3. Průzkum veřejného mínění	15
3.1 Izraelský institut demokracie.....	15
3.2 Průzkum veřejného mínění 2003-2012.....	16
3.3 Zhodnocení	28
Závěr	31
Summary	33
Použitá literatura	35

Úvod

Izraelské obranné síly jsou hlavní bezpečnostní složkou Izraele. Z historických důvodů je izraelská armáda jednou z nejlépe vycvičených a zásobovaných armád na světě. Izrael jako jeden z mála zavedl již od svého vzniku povinnou vojenskou službu jak pro chlapce, tak pro dívky, často je označován za „národ v uniformě“. Kvůli neustále napjaté bezpečnostní situaci a civilnímu zapojení armády je každodenní styk s vojáky pro izraelské občany samozřejmostí. Díky tomu je vztah izraelské společnosti a Izraelských obranných sil výraznější než v jiných státech. V průběhu let byl tento vztah několikrát otřesen, ať už kvůli mezinárodním nebo vnitřním konfliktům. Tématem práce je vztah izraelské společnosti k izraelské armádě, jak je tento vztah ovlivňován 3 důležitými faktory: konflikty, do kterých se izraelská armáda zapojila, židovské náboženství a jeho funkce v armádě a etnicita vojáků. Důvodem výběru práce je poměrně malé povědomí v České republice o izraelské armádě a jejím postavení rámci společnosti. Toto téma je také důležité pro porozumění fungování izraelské společnosti jako takové. Cílem práce je zjistit jak různé aspekty - náboženství (judaismus), etnicita a konflikty ovlivňují vztah IDF a společnosti. Základní hypotéza je, že konflikty tento vztah spíše zhorší, náboženství nebude mít žádný výrazný vliv na tento vztah a etnicita také ne. Práce je případovou studií zkoumající vztah civilní společnosti s izraelskou armádou. První část analyzuje články o historii Izraele, dále analyzuje data o personálním stavu izraelské armády a demografii Izraele. Tyto poznatky jsou následně využity pro analýzu poměru etnik a náboženství v armádě. Poslední část využívá dlouhodobé průzkumy veřejného mínění, ze kterých selektuje vybraná data, které následně analyzuje v souladu s již zjištěnými poznatky a v závěru porovnává data z různých let.

Text je rozdělen do 3 kapitol. První se zabývá Izraelskými obrannými silami jako takovými, v první části stručně analyzuje historii izraelské armády, jak vznikla, jakých konfliktů se účastnila a jaké byly její výsledky. Další část první kapitoly se zaměří na aktuální stav Izraelských obranných sil, kolik má vojáků, jaké je etnické složení, a jak probíhá konštrukce. Druhá kapitola se bude zabývat vztahem židovského náboženství a armády, jak se tyto dvě složky spojily, jak se na tento vztah dívá společnost, a jak je nábor nábožensky založených Židů citlivé téma. Dále se zaměří na problematiku etnicity vojáků, zdali je rozdělení Židů na diaspory spíše pozitivní nebo negativní. Třetí část zanalyzuje výsledky průzkumů veřejného mínění uskutečněných mezi lety 2003 až 2012. Bude se soustředit na

míru důvěryhodnosti armády u respondentů, ale také na doplňující otázky, jako například na souhlas s odmítnutím poslechnutí rozkazu, a podobně. Na konci budou vyhodnoceny výsledky průzkumu.

Pro první část práce byly použity akademické články popisující historické konflikty a analyzující postup Izraelských obranných sil v těchto konfliktech. Dále byly využity internetové stránky shrnující židovství a život v Izraeli jako takový, především pro statistiky a obecné doplnění informací, a stránky izraelského ministerstva zahraničí pro doplnění informací o zákonech o armádě. Pro analýzu vlivu náboženství na izraelskou armádu byly využity především články „The Israeli Military: Imprisoned By The Religious Community“ od Yagyla Leviho, který se zabývá především židovským náboženstvím a jeho nástupem do armády a „From Integration to Segregation: The Role of Religion in the IDF“ od Stuarta A. Cohena, který se zabývá integrací a disintegrací náboženství v armádě. Nelze opomenout článek „Religion And Military Conscription: The Case Of The Israel Defense Forces (IDF)” od Hanne E. Roislienové, která se soustředila na vojáky v povinné vojenské službě a jejich pohled na ultra-ortodoxní skupinu. Pro analýzu etnicity byl důležitý článek „The Construction of Ethnic Identity in the Military—From the Bottom Up“ od Dany Kachtanové, ve kterém se zabývá problematikou vztahu Aškenázů a Mizrachim. Pro zjištění důvěry izraelské společnosti v armádu jsem využila každoroční zprávy o stavu demokracie v Izraeli z Guttmanova centra pro veřejné mínění a politický výzkum, které funguje pod záštitou Izraelského institutu demokracie.

1. Izraelské obranné síly

1.1 Historie

Izraelské obranné síly (anglicky Israeli Defense Forces, zkráceně IDF) byly založeny 26. května 1948 na příkaz ministra obrany Davida Bena Guriona a již od počátku byly konstituovány jako armáda s všeobecnou brannou povinností. Tento krok se zdál logický, neboť Izrael jakožto židovský stát byl vytvořen mezi muslimskými zeměmi, které si jeho území nárokovaly a nehodlaly se jen tak smířit s plány OSN na rozdělení tehdejšího britského mandátu Palestina.¹

Izraelská armáda vznikla ze 3 samostatných jednotek operujících na původním palestinském území: Haganah, Irgun a Lehi. Ačkoliv poslední dvě zmíněné skupiny jsou brány jako teroristické (Irgun prováděl atentáty jak na tehdejší území britského mandátu Palestina, tak i například v Římě, a proto byl ve Spojeném království označen za teroristickou skupinu. Za skupinou Lehi pak stojí bývalí členové Irgunu, kterým jeho činnost nepřišla dostatečně radikální)², jejich zapojení se do nově vzniklé armády bylo nezbytné.³

Prvním mezinárodním konfliktem, kterého se Izraelské obranné síly účastnily, byla Suezská krize v roce 1956. Díky připravenosti armády a spolupráce s armádou Velké Británie a Francie se Izraeli podařilo Egypt porazit a i přes pozdější nátlak USA na stažení vojenských jednotek získal Izrael kontrolu nad důležitým územím kolem Tiranské úžiny, čímž si zajistil možnost využívat námořní cesty v Rudém moři. Byla to první úspěšná operace izraelské armády od jejího vzniku.⁴

V červnu 1967 dokázaly Izraelské obranné síly odrazit útok jak Egypta, tak i Jordánska a Sýrie, navíc se jim podařilo zničit většinu egyptského letectva a především spojit východní a západní Jeruzalém, čímž si zajistili plnou kontrolu daného území.⁵

¹ *Future Government Of Palestine*. 1947. UN General Assembly.

² Ami Pedahzur a Arie Perliger, *Jewish Terrorism In Israel*. Columbia Studies In Terrorism And Irregular Warfare (New York: Columbia University Press, 2009), str. 28.

³ Martin van Creveld, *The Sword And The Olive: A Critical History Of The Israeli Defense Force*, 2. vydání. (New York: Public Affairs, 2002), str. 19-31.

⁴ Alan Dowty, 2005. *Israel/palestine* (Cambridge, UK: Polity, 2005), str. 102.

⁵ Michael B. Oren, *Six Days Of War: June 1967 And The Making Of The Modern Middle East*. (Oxford: Oxford University Press, 2002), str. 172, 278.

Po mnichovském masakru během olympiády v roce 1972, kdy skupina Palestinců zajala a zabila 11 příslušníků izraelského olympijského týmu, dostala izraelská armáda rozkaz bombardovat teroristické základny v Sýrii a Libanonu, zlikvidovat všechny přeživší útočníky dostala na starost izraelská tajná služba Mosad.⁶

V roce 1973 během jednoho z nejposvátnějších židovských svátků Jom Kipur napadl Egypt společně se Sýrií Izrael, na což izraelská armáda nebyla připravena, a poprvé ve své existenci zažila výraznější porážku a ztráty. I přesto se však izraelským vojákům podařilo dobýt zpět Sinajský poloostrov a nakonec vyhrát i celou válku. Neschopnost armády včas detekovat hrozbu však zneklidnilo velkou část populace a snížilo její popularitu. Tato válka také definitivně potvrdila výměnu hlavního partnera Izraele ve vojenské otázce, kterým do té doby byla Francie. Ta byla nahrazena Spojenými státy americkými, které Izraelským obranným silám dodávaly nejen zbraně a munici, ale také technologie.⁷

Největší a nejznámější akcí izraelské armády se stala operace Entebbe, která je do dnešní doby považována za jednu z nejlépe připravených a provedených vojenských akcí, jaké kdy byly provedeny. 27. června 1976 byl palestinskými teroristy unesen letoun ve směru z Tel Avivu do Paříže s 248 pasažéry na palubě. Teroristé donutili piloty odklonit se od trasy a přistát ve spřátelené Ugandě. Zde rozdělili pasažéry na Židy a nežidy, které postupně propustili. Akce, která následovala, byla úspěšná především díky propuštěným zajatcům, jenž podali důležité informace o únoscích, ale také díky izraelským firmám, kteří prováděly stavební práce na letišti v Ugandě, kde únosci přistáli a drželi rukojmí. 3. července 1976 v pozdních večerních hodinách odlétaly vojenské stroje přes Keňu do Ugandy, kde během necelé hodiny osvobodili 103 ze zbývajících 106 cestujících, zneškodnili všechny únosce, zničili ugandské letouny přítomné na letišti a zabili dalších přibližně 45 ugandských vojáků, kteří na ně zaútočili. 3 ze zajatců zemřeli během přestřelky v letištní hale, 1 voják (Jonatan Netanjahu, bratr nynějšího premiéra Izraele Benjamina), 1 zajatkyně, která se v době útoku

⁶ "After Munich: Israel Debates The Response". 1973. *Journal Of Palestine Studies* 2, č.2 (zima 1973): 142-149.

⁷ Safran, Nadav, "Trial By Ordeal: The Yom Kippur War, October 1973", *International Security* 2, č2 (podzim 1977): 133-170.

nacházela v nemocnici, byla v reakci na něj zabita, i přesto se operace Entebbe navždy zapsala do dějin jako velmi rychle a důkladně připravená akce s dobrým výsledkem.⁸

V roce 1982 opět ukázaly Izraelské obranné síly svoji sílu a pohotovost, když dokázaly vytlačit palestinské povstalce a syrskou armádu z Libanonu. Rok nato podepsal Izrael a Libanon mírovou smlouvu, čímž obě země ukončily válečný stav trvající již od roku 1948.⁹

V této chvíli byl Izrael na dobré cestě k relativnímu klidu zbraní. V roce 1987 však vypukly nepokoje přímo v pásmu Gazy a na Západním břehu Jordánu, které byly později označeny za první intifádu. Ačkoliv náznaky nepokojů byly viditelné již delší dobu, jako spouštěč se uvádí automobilová nehoda mezi nákladním vozem IDF a autem s palestinskými pasažéry, z nichž 4 nehodu nepřežili. Tato kolize, ale také již dlouhodobější ústrky od izraelské vlády, pobouřila civilní palestinské obyvatelstvo, které se rozhodlo pro plný bojkot v rámci izraelsko-palestinské spolupráce napříč všemi sektory, ať už placením daní, pracovní docházkou apod. Menší útoky na izraelské vojáky byly na denním pořádku. Izraelské obranné síly proto sáhly k radikálním krokům jako například potlačování nepokojů agresivními výpady, které v některých případech končily i smrtí. Jen za první rok bylo zabito 311 Palestinců, většina z nich byli mladí aktivisté, kteří byli v útocích proti Izraeli nejvíce zapojeni. Když v roce 1993 intifáda skončila, ztráty na životech na palestinské straně dosahovaly skoro 2 tisíc, na straně izraelské pak necelých 300 obětí (jak civilistů, tak vojáků).¹⁰

Na počátku nového tisíciletí se izraelská armáda musela potýkat především s menšími přímými útoky na izraelské vojáky. Také musela být rozšířena námořní kontrola, neboť tak se dostávala většina munice do pásma Gazy. Druhý způsob byl skrze tunely vedené přes na hranici s Egyptem. Po zabití a zmrzačení několika těl izraelských vojáků v roce 2004 spustilo IDF operaci Duha, která měla pro jednou ukončit dodávání zbraní skrze tunely z Egypta, především protitankové střely. Rychlý a nevybíravý nástup izraelského vojska měl za

⁸ Gazit, Shlomo, "Risk, Glory, And The Rescue Operation", *International Security* 6, č. 1 (léto 1981): 111-135.

⁹ Wright, Clifford A., "The Israeli War Machine In Lebanon", *Journal Of Palestine Studies* 12, č. 2 (zima 1983): 38-53.

¹⁰ Kober, Avi, "From Blitzkrieg To Attrition: Israel's Attrition Strategy And Staying Power", *Small Wars & Insurgencies* 16, č. 2 (2005): 216-240.

následek smrt nejen palestinských útočníků, ale také civilistů, což vyvolalo ve světě značné rozhořčení. Tzv. druhá intifáda, jak se nepokojům od roku 2000 říká, trvala až do roku 2005, ztráty na obou stranách opět dosahovaly vysokých čísel, kolem 1000 Izraelců a přes 3000 Palestinců. Za její ukončení se považuje schůze tehdejšího izraelského premiéra Ariela Šarona a prezidenta Palestinské autonomie Mahmúda Abbáse.¹¹

V červenci 2006 vypálila militantní organizace Hizballáh na severní hranici Izraele několik střel, zabila několik izraelských vojáků a 2 zajala. Následovaly požadavky na propuštění libanonských vězňů v Izraeli výměnou za izraelské vojáky. To Izrael odmítl a rozhodl se pro protiútok leteckými nálety a dělostřelectvem cílený na libanonskou infrastrukturu a letiště, čímž se snažil zabránit převozu dvou zadržených izraelských vojáků a zároveň oslabit Hizballáh, aby nebyl schopný připravit se na pozemní útok, který měl následovat. Ačkoliv tyto útoky Izraelské obranné síly označili za velmi úspěšné, opak byl pravdou. Libanon a především Hizballáh věděl, že Izrael shromažďuje informace, kde Hizballáh skladuje munici, a byl schopen drtivou většinu přesunout bez povšimnutí. Většina izraelských útoků tak zničila jen prázdné budovy. Co se však IDF podařilo, bylo zničení libanonské infrastruktury - na 600 km silnic, několik desítek mostů a mezinárodní letiště v Bejrútu. Libanonské střely následně zasáhly několik měst i vojenských základen. Ačkoliv jejich střely byly známé jistou nepřesností v míření, dal Hizballáh jasně najevo, že útoky na města a civilisty nejsou shodou náhod. Milion Izraelců tak muselo být neustále v blízkosti bombových krytů, další čtvrt milionu byl donucen přesídlit do jižních částí Izraele. V izraelských novinách byla v té době zavedena silná cenzura, žádný z útoků na izraelské vojenské základny (až na jeden, při kterém zemřelo 12 vojáků) nesměl být otisknut v novinách, ani prezentován v jiných médiích.¹²

Po sérii leteckých a dělostřeleckých útoků na obou stranách se Hizballáh odvážil k pozemnímu útoku. Jeho stoupenci byli důkladně vycvičení a dobře ozbrojení vojáci, což překvapilo samotné Izraelce, kteří po bojích s Palestinci byli zvyklí spíše na nevytvčené protivníky. Díky využití ruské protitankové techniky se Hizballáhu podařilo zničit několik izraelských tanků.¹³

¹¹ Ibid., 216-240.

¹² Hassan, Salah D., "Unstated: Narrating War In Lebanon", *PMLA* 123, č. 5 (říjen 2008): 1621-1629.

¹³ Niva, Steve, "Drawing The Wrong Lessons From Israel's 2006 War", *Middle East Report*, č. 255 (léto 2010): 30-33.

Ačkoliv jasným útočníkem v této válce byl Hizballáh, vinil Izrael z konfliktu také libanonskou vládu, která nebyla schopná Hizballáh odzbrojit a splnit tak Rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1559 o spravedlivých prezidentských volbách a odzbrojení libanonských militantních skupin. Libanon se bránil a zároveň protiútočil faktem, že Izrael se v minulosti již několikrát odmítl smířit s rezolucemi o ukončení bojů, které by znamenaly stáhnutí Izraele z daných míst.¹⁴

Během operace Lité olovo, uskutečněné na přelomu roku 2008 a 2009, se Izraelské obranné síly snažily najít a zlikvidovat veškeré zbraně, především rakety, kterými palestínští povstalci mířili na Izrael z pásma Gazy, stejně tak i cesty, kterými se tyto rakety do Gazy dopravovaly. Bohužel se z této akce stal masakr, při kterém zemřelo přes 1200 Palestinců včetně civilistů a 13 Izraelců. Původně Izrael pouze ostřeloval vymezená území, na což Palestinci odpovídali vypouštěním raket s cílem zaútočit i na civilní místa v Izraeli. Pozemní invaze izraelských vojáků začala 3. ledna 2009, kdy začali postupně zajišťovat území v pásmu Gazy a likvidovat veškerá místa podezřelá z přechovávání zbraní. To však povstalce ještě více vyprovokovalo a dále ostřelovali izraelská území poblíž hranic mezi pásmem Gazy. Tato intenzivní hrozba přiměla nakonec izraelské politiky vydat rozkaz o okamžitém klidu zbraní a následném stažení izraelských jednotek z pásma Gazy. Také Hammás ohlásil klid zbraní. Konečné stažení jednotek izraelské armády proběhlo 21. ledna 2009.¹⁵

1.2 Aktuální stav IDF

Izrael celkově má přibližně 8,5 milionu obyvatel, z toho asi 75% činí Židé, 21% Arabové a 4% ostatní. Arabská část obyvatelstva se nábožensky rozděluje na muslimy (17,6% z celkové izraelské populace, 82% arabské populace v Izraeli), křesťany (2% z celkové populace Izraele, 9% arabské populace v Izraeli) a drúzové (cca 1,4% celkové izraelské populace, 9% arabské populace v Izraeli).¹⁶

¹⁴ Harbom, Lotta, a Peter Wallensteen, "Armed Conflict, 1989-2006", *Journal Of Peace Research* 44, č. 5 (září 2007): 623-634.

¹⁵ Blecher, Robert, "Operation Cast Lead In The West Bank", *Journal Of Palestine Studies* 38, č. 3 (jaro 2009): 64-71.

¹⁶ "Vital Statistics: Latest Population Statistics For Israel". 2017. Online. *Jewish Virtual Library*. <https://www.jewishvirtuallibrary.org/latest-population-statistics-for-israel>.

¹⁵ Roislien, H. E. 2013. "Religion And Military Conscription: The Case Of The Israel Defense Forces (IDF)". *Armed Forces* 39, č. 2 (2013): 217.

K roku 2013 čítají Izraelské obranné síly kolem 176 tisíc aktivních vojáků a zhruba 445 tisíc vojáků v záloze. Další milion a půl mužů a milion a půl žen věkově mezi 17-49 lety je schopných se okamžitě dostavit do vojenské služby. Každý rok kolem 60 tisíc chlapců a 60 tisíc dívek dospěje do věku 18 let, který se považuje za dostatečný pro nástup do povinné vojenské služby. Kolem 26% z nich však do služby nenastoupí, a to z různých důvodů. Nejčastějším důvodem nepřijetí jsou náboženské důvody, až 13,5% obyvatelstva, většinou to jsou ultra-ortodoxní Židé, kteří jsou osvobozeni od vojenské služby. 4% lidí neprojdou psychologickými testy, další 2% fyzickými, kolem 3% zapsaných nedostane povolení k nastoupení kvůli kriminální minulosti a další 3% se v době nástupu zdržuje mimo území Izraele. Do vojenské služby jsou povoláváni jen Židé, drúzové a Čerkesové (minoritní skupina původně kavkazského obyvatelstva, která na nynější území Izraele přišla v 19. století, nyní se nacházejí jen ve dvou vesnicích na severu Izraele), ostatní etnika jsou přijímána formou dobrovolné služby (především arabští křesťané, beduíni, případně Židé bez izraelského občanství).¹⁷

1.3 Konskripce

Podle zákona o obranných službách z roku 1986, který upravoval zákon o bezpečnosti služeb z roku 1949, je každý občan Izraele ať už žijící v Izraeli nebo v zahraničí povinen projít vojenskou službou na území Izraele. K tomuto zákonu byly vydány novelizace, ovšem jeho znění se výrazně nezměnilo. Povinnost vojenské služby se také vztahuje na osoby trvale žijící na území Izraele bez izraelského občanství. Výjimku lze dostat z různých důvodů: pokud člověk žije dlouhodobě mimo Izrael, může požádat o odklad povinnosti k nástupu; ženy, které jsou vdané, těhotné či již mají děti; etnický důvod: obecně se do izraelské armády nepřijímají Arabové pokud o to nevysloví přímý zájem; náboženský důvod: naprostou výjimku kvůli ultra-ortodoxnímu náboženství mohou dostat jen ženy, muži mohou zažádat pouze o odklad pokud studují Ješivu; pokud se jedinec dopustil závažného trestného činu, je automaticky vyloučen z procesu konskripce.¹⁸

¹⁷ Ibid., 217-218.

¹⁸ “Defense Service Law - Consolidated Version 5746-1986”. Online. *Israel Ministry Of Foreign Affairs*. <http://www.mfa.gov.il/mfa/mfa-archive/1980-1989/pages/defence%20service%20law%20consolidated%20version--%205746-1.aspx>.

V této chvíli je povinná vojenská služba stanovena pro muže na 32 měsíců a pro ženy na 24 měsíců, již delší dobu se však diskutuje o vyrovnání délky služby v rámci rovnoprávnosti pohlaví.¹⁹

Izraelskou armádu tvoří 3 části: branci, stálé jednotky a rezervisté. Poslední zmínění nemají vojenskou službu jako svoje zaměstnání, a proto jsou povinni účastnit se pravidelných cvičení. Jako rezervista se může přihlásit muž do 51 let, žena do 24 let.²⁰

Celý proces konskripce začíná již ve věku 16 a půl let, kdy má mladistvý povinnost dostavit se nebo dát nějakým způsobem vědět vedení Izraelských obranných sil o svém stavu a schopnosti nastoupit do vojenské služby, nehledě na jeho místo pobytu. Do povinné vojenské služby nastupují mladí většinou ve věku 18 let pokud žijí na území Izraele, pokud mají trvalé bydliště mimo Izrael, mohou požádat o odložení služby, maximálně však do věku 29 let.

Nábor, v Izraeli pojmenovaný Tzav Rišon, se skládá ze 2 částí - fyzického profilu a Kaba, mentálního profilu. Zdravotní způsobilost, neboli Profil, je součet tělesných schopností a obecného zdravotního stavu. Na konci získá rekrut číslo, které určí, zda je vůbec schopný nastoupit do vojenské služby, a pokud ano, které práce může vykonávat z hlediska tělesné schopnosti. Pokud dostane číslo 21, je nezpůsobilý pro vojenskou službu a Tzav Rišon pro něj končí, může se však přihlásit jako dobrovolník a po sérii cvičení a pohovorů má možnost získat alespoň nějaké uplatnění v armádě. Pokud člověk získá číslo 97, má vysoké předpoklady být vybrán do elitních skupin. Profil není důležitý jen v armádě, ačkoliv od roku 2002 nemají zaměstnavatelé právo posuzovat zájemce o práci podle jejich fyzického i psychického profilu z náboru do vojenské služby, mají možnost nahlédnout do jejich složek, což v praxi znamená, že zaměstnavatelé tyto výsledky využívají.²¹

Kaba, mentální profil jedince, se skládá ze 3 částí pro muže a 2 pro ženy. Nejdůležitější je série testů zkoušející brancův mentální stav, dále pak předchozí výsledky ve

¹⁹ Bar-Tura, M., a Nicole Fleischer, "Civic Service In Israel", *Nonprofit And Voluntary Sector Quarterly* 33, č. 4 (listopad 2016): 51S - 63S.

²⁰ "Israel Defense Forces: History & Overview". Online. *Jewish Virtual Library*. <https://www.jewishvirtuallibrary.org/history-and-overview-of-the-israel-defense-forces>.

²¹ "The Tzav Rishon: Enlisting In The Idf". Online. *Idf Info*. <https://www.idfinfo.co.il/enlisting/the-tzav-rishon/>.

škole a pro muže navíc osobní pohovor. I zde získá jedinec číslo, které určí jeho další působení, tentokrát je škála mezi 41-56 body.²²

2. IDF, náboženství a etnicita

2.1 IDF a náboženství

Od 70. let minulého století byl v armádě zřejmý propad v ochotě Izraelců sloužit v armádě, jednak proto, že konflikty neustávaly a jak civilních, tak i vojenských obětí přibývalo, ale také proto, že se měnil celosvětový pohled na válku. Nejvíce odporující částí obyvatelstva byla sekulární střední třída, která následovala kulturní trend západní Evropy a odmítala se angažovat v politických soupeření jednotlivých stran i politiků. Jejich odpor ke vstupu do armády znamenal výrazný pokles členů obranných sil, které byly nutné zaplnit. Nejvhodnější se jeví mladí nábožensky založení jedinci, pro které to byla možnost zlepšit si svůj společenský status, mnoho z nich ve vstupu do armády také vidělo šanci na "převzetí kontroly" Svaté země.²³

Tato generace nově nastoupivších do armády zaplnila nejen prázdná místa v elitních jednotkách, ale také přinesla do armády nový ideologický směr soustředící se nejen na obranu vlasti, ale i propojení vojenské složky s náboženstvím.

Tento nebývalý nástup náboženství v armádě byl vhodný k využití i v politice, především na Západním břehu Jordánu a v Gaze, neboť v těchto územích byla nutná loajálnost vůči armádě, přesně taková, jakou noví rekruti měli. Proto byly vytvořeny jednotky Ješivot Hesder, které pomáhaly jedincům skloubit náboženské učení a vojenskou službu. Tato skutečnost však neznamenala náhlé přijetí všech především ultra-ortodoxních Židů, ti jsou historicky z povinnosti služby osvobozeni.²⁴

²² Ibid.

²³ Levy, Yagil, "The Israeli Military: Imprisoned By The Religious Community". *Middle East Policy* 18, č. 2 (2011): 67-83.

²⁴ Stuart A. Cohen, "From Integration to Segregation: The Role of Religion in the IDF" *Armed Forces and Society* 25, č. 3 (1999), 387-405.

Jednotkám Ješivot Hesder pomáhali přímo určení rabínové, pomáhali nalákat nové vojáky a upevňovat status armády v rámci náboženství. To se později ukázalo jako problém. V roce 1993 byla zahájena mírová jednání v Oslu, která měla za následek dohodu o demontáži izraelských osad na území Palestiny, což se nelíbilo židovské obci. Tento, ale i další kroky pomohly k opětovnému návratu střední třídy do armády, čímž se oslabila moc jednotek Ješivot Hesder. Ty však operovaly především na území Západního břehu Jordánu, většina z nich z těchto míst dokonce pocházela. Vyklizení židovských osad tak pro ně bylo něco nemyslitelného, jelikož by to znamenalo zničení vlastních domovů. Mladí vojáci v sobě měli rozkol, poslouchat rozkazy armády a vzepřít se tak rabínům, kteří proti demontáži bojovali, či odmítnout a být tak v ohrožení z obvinění u vojenského soudu?²⁵

Tento problém neřešili jen vojáci, ale i samotní rabíni. Nemohli podpořit něco, co bylo proti jejich přesvědčení (že Palestina je Svatá země), zároveň však nemohli opustit armádu, neboť to bylo bráno jako zrada národa, zároveň by tak i ztratili moc, kterou v armádě nabyli. Tyto problémy se přesouvaly i do dalších let a zapojení nábožensky založených jedinců do armády začalo stagnovat.

Nyní jednotky Ješivot Hesder čítají okolo 10% z celkového počtu izraelské armády, veškerí věřící vojáci pak zabírají cca 25-30% armády. Důvodem proč mladí pobožní nadále vstupují do armády je především idea o ochraně vlastního domova, většina vojáků je totiž posílána na území okolo svého rodiště. To s sebou přináší problémy především na území Západního břehu Jordánu, kde izraelští vojáci, ač to sami nepřiznají, využívají své pravomoci ke zvýhodnění Židů před Palestinci.²⁶

Propojení náboženství a armády je v Izraeli do jisté míry nutné, je to lidová armáda, kterou prochází drtivá většina židovského obyvatelstva, a asi 50% obyvatelstva Izraele celkově. Toto propojení však narušuje hranici pravomocí, kdy některé věci by měla řešit pouze armáda bez ovlivnění židovské obce, například řešení konfliktů v židovských osadách, jejich likvidace apod.²⁷

²⁵ Levy, Yagil, "The Israeli Military" 67-83.

²⁶ Ibid., 67-83.

²⁷ Ibid., 67-83.

Obecně však armáda nemá žádnou výraznou kolizi s židovskou obcí nebo náboženstvím, dokonce je potřebuje, pro sebeurčení Izraele a tedy i sebe sama, nesmí však nechat židovskou obec u moci, ta pak přebírá kontrolu v místech, kde by měla armáda mít výhradní právo (viz. židovské osady). Společnost se na tuto situaci dívá poněkud jinak. Nepopírá nutnost fungování náboženství v armádě, ovšem nesouhlasí s její dosavadní mocí, ta by měla být umírněna.²⁸

Podle článku 36 zákona o obranných službách nemá žádná židovská skupina právo být vyloučena z procesu branné povinnosti kvůli svému náboženskému vyznání. I přesto se drtivá většina ultra-ortodoxních Židů nikdy do armády nedostane. Až do roku 2015 to bylo dáno tzv. právem Tal, které udávalo, že ten jedinec, který se rozhodne navštěvovat ješivu (židovská škola pro studování Talmudu a židovského náboženského práva), nemá povinnost vstoupit do armády v rámci konskripce, pouze pokud chce, může vstoupit do již výše zmíněných Ješivot Hesder. Jednotky mají velké úlevy v rámci svátků (např. Šabat), stravování, ale i prací. Tato skutečnost se stala předmětem debaty v izraelské společnosti již od počátku vzniku Izraele. Většina obyvatel v Izraeli, ač židovská, nesouhlasí s výjimkou pro ultra-ortodoxní menšinu, a to i v případě, že jsou v jednotkách se speciálním zacházením.²⁹

2.2 IDF a etnicita

Izraelské obranné síly jsou klíčová instituce nejen pro obranu Izraele, ale pro také pro vytváření izraelské společnosti. Už od 80. let existuje teorie, že izraelská armáda více upevňuje sociální hierarchii a dává izraelské společnosti řád.³⁰

Izraelská armáda nevyklučuje ze svých řad nejen silně nábožensky věřící, ale také většinu nežidovského obyvatelstva. Dá se říci, že spíše než izraelská je to armáda židovská. Z přibližně 176 tisíc aktivních vojáků je kolem 5 tisíc Palestinců a bezmála 2 tisíce drúzů, jiné menšiny pak mají v armádě minimální zastoupení, drtivou většinu vojáků tak tvoří židovští Izraelité. Nepovolávání izraelských Arabů do služby je však logické, už od vytvoření nezávislého státu Izrael byli Arabové ti, kteří se snažili o jeho brzký konec. Tato oboustranná

²⁸ Ibid., 67-83.

²⁹ Roislien, H. E "Religion And Military Conscription", 213-232.

³⁰ Kachtan, Dana. "The Construction of Ethnic Identity in the Military—From the Bottom Up." *Israel Studies* 17, no. 3 (2012): 150-75.

nevraživost existuje dodnes a bylo by tedy pro Izrael nesmyslné nabírat do své armády osoby, které nesouhlasí nejen s fungováním izraelské armády, ale i celého izraelského státu. To platí především u Palestinců, kde je vzájemná nenávisť vcelku zjevná, i oni ale mají možnost dobrovolně vstoupit do armády. Naopak například u Beduínů Izrael usiluje o jejich zapojení do armády ve velké míře. Snaží se tak podpořit jejich vzdělávání a zvýšit jejich uplatnění v normálním životě.³¹

Absence vyššího počtu minorit v armádě dává výhodu mladé židovské společnosti. Díky zkušenostem z armády získávají mladí pocit sounáležitosti, která posiluje jednotu židovského obyvatelstva. Pro mnohé je to také dobrý základ pro pozdější studium, práci a společenský život, neboť jak již bylo zmíněno v minulé kapitole, projít povinnou vojenskou službou se bere v Izraeli jako čest.

I přes tento pocit sounáležitosti v rámci armády je i mezi židovskými vojáky jisté rozdělení, především mezi Aškenázy a Mizrachim. V celkové populaci Izraele představují Aškenázové cca 48% obyvatelstva, na celém světě je to pak přibližně 70% Židů. Aškenázové jsou Židé původně ze střední a východní Evropy, kromě Izraele žije největší počet v USA a západní Evropě. Dalšími dvěma skupinami Židů jsou Sefardé, původně ze Španělska a Středomoří a Mizrachim, kteří pochází z arabských zemí jako Irán, Irák apod., tyto skupiny dohromady tvoří 52% izraelských Židů. Původ skupin je ve společnosti zřetelný, Aškenázové jsou jako Západoevropané vybíráni do lepších pozic, především úředních, zatímco Mizrachim zauímají především dělnické profese.³²

V izraelské armádě je to více než zřetelné, jelikož většina vojáků v armádě je aškenázského původu, musí se ostatní židovské skupiny přizpůsobit jejich principům a adaptovat se podle většiny. Izrael se v posledních letech snaží o jisté regulace v tomto směru, ty však tyto rozdíly ještě více prohlubuje a Mizrachim posouvá stále více na okraj. To se ukazuje především při zkoumání židovské etnicity v rámci rozdělení civilních prací v armádě. Zatímco Aškenázové získávají především tzv. white collar ("bílý límec") práce, tedy ty, kde se vyžaduje především racionální myšlení a práce v kanceláři, Mizrachim a ostatní menšiny se vyskytují v tzv. blue collar ("modrý límec") pracích, tedy těch, kde je zapotřebí manuální

³¹ Roislien, H. E "Religion And Military Conscription", 213-232.

³² Kachtan, Dana. "The Construction of Ethnic Identity in the Military—From the Bottom Up.": 150-75.

zručnost. Jedním z důvodů je i ten, že Mizrachim jsou většinou lidé z Blízkého východu, zatímco Aškenázové ze západního světa a tudíž se u nich počítá s větší spolehlivostí a smyslem pro organizaci.³³

3. Průzkum veřejného mínění 2003-2012

3.1 Izraelský institut demokracie

V následující části zanalyzuji průzkum veřejného mínění prováděný v Izraeli od roku 2003 každý rok Izraelským institutem demokracie, sídlícím v Jeruzalémě. Tento institut byl založen již v roce 1991 Aryem Carmonem a Bernardem Marcusem, americkým byznysmenem. Je to nezisková organizace, apolitická a nezávislá na jakékoliv podpoře od státu, vlády, parlamentu či parlamentních stran. Drtivá většina příspěvků na institut pochází od bohatých amerických Židů. Cílem institutu je mapovat míru demokracie v Izraeli, posilovat demokracii v Izraeli a zkoumat demokratické vnímání izraelských občanů. Institut každoročně vydává několik publikací, především pak Index izraelské demokracie (anglicky Israeli Democracy Index). Tyto publikace jsou nejčastěji vydávány přes Guttmanovo centrum pro veřejné mínění a politický výzkum, které bylo založeno již v roce 1947, pod Izraelský institut demokracie se dostalo v roce 1998. Toto centrum shromažďuje databáze průzkumů veřejného mínění, které následně publikuje. Kromě již zmíněného indexu izraelské demokracie, který je vydáván každý rok, Guttmanovo centrum dále mapuje tzv. mírový index, a to každý měsíc. Ačkoliv Izraelský institut demokracie není nijak ovlivňován izraelskými ani jinými politickými subjekty, pravidelně spolupracuje s izraelskou vládou, vládními organizacemi, ale i politickými stranami skrze studie a následnými návrhy na změnu v daném tématu. Dalšími spolupracovníky pak jsou Univerzita v Tel Avivu a Univerzita v Haifě.³⁴

Index izraelské demokracie je hlavním projektem Guttmanova centra. Skládá se z průzkumu míry demokracie v Izraeli, který se mapuje především skrze indikátory, které měří základní aspekty demokracie, např. stabilita vlády, lidská práva, ekonomická práva, práva menšin apod., a průzkumu veřejného mínění, který odráží názory společnosti na míru demokracie ve státě, důvěru ve státní instituce, apod. Výsledky reportu jsou také

³³ Ibid., 100.

³⁴ “About Idi”. Online. *The Israel Democracy Institute*. <https://en.idi.org.il/about/about-idi/>.

vyhodnocovány v rámci mezinárodních průzkumů zkoumajících stejné otázky, kterých se účastní státy z celého světa. Každý rok se také report prezentuje prezidentovi Izraele během ceremoniálu v prezidentské rezidenci v Jeruzalémě.³⁵

Izraelské obranné síly jsou jako státní instituce vyhodnocovány každoročně, především v sekci průzkumu veřejného mínění. Téměř každý rok se jednotlivý report kromě výše zmíněných aspektů také zabýval hlubším průzkumem veřejného mínění na specifické téma. Tato témata se velmi různí, některé jsou více či méně spjaté i s armádou, některé vůbec, proto jsou v různých letech k otázce důvěryhodnosti IDF přidány další přímé či nepřímé otázky k armádě. Jelikož byly průzkumy prováděny dlouhodobě, některé aspekty byly časem vyřazeny a nahrazeny jinými podle dobových trendů, proto jsou doplňující otázky nepravidelné. Za každý rok proto vyhodnotím nejen jak velké procento respondentů důvěřuje izraelské armádě, ale také tyto doplňující otázky. Kromě otázek týkajících se armády se také zaměřím na to, jak populace vnímá vztahy mezi etniky (Židé-Arabové, Aškenázové-Mizrachim) a mezi nábožensky založenou skupinou a sekulární skupinou (jen Židé).

3.2 Průzkum veřejného mínění 2003-2012

Každý rok se na průzkumech veřejného mínění podílel reprezentativní vzorek izraelského obyvatelstva zahrnující z etnického hlediska jak Židy, tak Araby, z náboženského hlediska jak sekulární, tak nábožensky založené židovské obyvatelstvo, muslimy i křesťany, muže i ženy od 18 let věku. Průzkumy byly prováděny jak v hebrejštině, tak i arabštině a ruštině.

2003

V roce 2003 se průzkum prováděl v dubnu, dohromady se získala data od 1208 respondentů s odchylkou 3,1 %, důvěryhodnost všech respondentů je 95 %.³⁶ Z průzkumu

³⁵ “The Guttman Center For Public Opinion And Policy Research”. Online. *The Israel Democracy Institute*. <https://en.idi.org.il/centers/1159>.

vyplývalo, že 83 % všech respondentů důvěřuje IDF, což je největší míra důvěry ve státní instituci, je zde však patrný dlouhodobý pokles důvěry od 90. let. Ještě v roce 2002 měla armáda až 97 procentní důvěru. Další instituce si vedly následovně: nejvyšší soud získal 70 % důvěry, prezident 68 %, policie 66 %, 55 % vláda, 53 % premiér a nejhůře dopadl samotný Knesset (zákonodárný orgán Izraele) s 51 %.³⁷ Specifikem reportu z roku 2003 bylo zhodnocení postavení Izraele v rámci ostatních států, v rámci armády se porovnávala důvěra v ní. Izraelské obranné síly se mohly pyšnit druhou největší důvěrou od obyvatelstva společně s Indií, lépe na tom byla jen armáda Spojených států amerických.³⁸

Další otázkou týkající se izraelské armády byla "Co je důležité, aby se člověk nazýval pravým Izraelcem?" Na otázku měli respondenti na výběr 9 odpovědí s možností zaškrtnout více než jednu. Možnosti byly: respektovat zákony a instituce, cítit se být Izraelcem, být demokraticky smýšlející Žid, sloužit v armádě, mít izraelské občanství, mluvit hebrejsky, být Žid, žít v Izraeli většinu svého života a být narozen v Izraeli. Tato otázka byla položena všem respondentům a následně vyhodnocena zvlášť pro Židy a zvlášť pro Araby. Pro 91 % Židů je důležité projít armádní službou, aby byl člověk považován za pravého Izraelce, zatímco pro arabskou část je armádní služba důležitá jen 31 %. Tento výrazný rozdíl je logický, v izraelské armádě je jen zlomek Arabů, i tak je ale procento na arabské straně docela vysoké.³⁹

Vztahy mezi etniky byly v roce 2003 vnímány jako relativně negativní: celkově 89 % respondentů si myslí, že vztahy mezi Židy a Araby jsou špatné, v rámci vztahů mezi Aškenázi (západní židovská větev) a Mizrachim (orientální židovská větev) odpovědělo 57 % Židů (tato otázka nebyla kladena arabským respondentům), že nemají pocit, že by byly vztahy na dobré úrovni. Ještě horší výsledek zaznamenalo vnímání vztahů sekulární části obyvatelstva a nábožensky založené skupiny obyvatel, kdy 76 % Židů (Arabové opět nebyli tázáni) si myslí, že vztahy nejsou dobré.⁴⁰

³⁶ Arian Asher, Michael Philippov, and Anna Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index: Auditing Israeli Democracy, Twenty Years Of Immigration From The Soviet Union* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2009), 116.

³⁷ Arian Asher, David Nachmias, Doron Navot, a Danielle Shani, *The 2003 Israeli Democracy Index: Measuring Israeli Democracy* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2003), 26-27.

³⁸ Ibid., 29.

³⁹ Ibid., 32.

⁴⁰ Ibid., 31-32.

2004

V roce 2004 byl průzkum uskutečněn v březnu, na otázky odpovědělo 1200 respondentů s odchylkou 2,8 %, důvěryhodnost odpovědí je 95 %.⁴¹ Tento rok byl průzkum zaměřen na rozdíly vnímání demokracie mezi mladými a staršími dospělými. Důvěra v IDF byla 85 %, což izraelskou armádu opět postavilo do pozice nejdůvěryhodnější státní instituce. Za ní se zařadili: nejvyšší soud se 79 %, izraelský prezident se 73 %, Knesset se 46 %, premiér se 45 % a vláda se 41 %. Zatímco ze starších dospělých věřilo armádě 86 %, mezi mladými byla důvěra na 80 %.⁴² Tento trend, kdy mladí obecně věří státním institucím méně než starší, je viditelný i v dalších otázkách. Jedna z nich se týkala nového fenoménu - odmítnutí poslechnout rozkaz. Tento jev se nejen v izraelské armádě začal vyskytovat především v rámci přesídlování obyvatel v pásmu Gazy. Až 43 % mladých souhlasí s neuposlechnutím rozkazu, pokud je proti vlastnímu přesvědčení, mezi staršími dospělými by za takovým člověkem, co neuposlechl rozkaz, stálo jen 25 % respondentů. Ačkoliv ani v jednom případě nepřesáhlo procento souhlasu 50 % hranici, i tak je tento výsledek relativně kontrastující s důvěrou v IDF, která má neotřesitelnou pozici v izraelské společnosti.⁴³ Důvodem této nebývalé podpory odmítnutí uposlechnout rozkaz je skutečnost, že rozhodnutí o přesídlení židovských občanů nebylo rozhodnutím samotné armády, ale tehdejšího izraelského premiéra Ariela Šarona. Zajímavým faktem je, že na souhlasu s neuposlechnutím rozkazu nemá mezi mladými vliv jejich politická příslušnost, mezi pravicově smýšlejícími bylo pro neuposlechnutí 49 %, z mladých ze středního a pravicového spektra bylo pro neuposlechnutí 51 %.⁴⁴ Dalším výrazným rozdílem mezi mladými a staršími dospělými je závislost pocitu být pravým Izraelcem na službě v armádě. Celkově to jako důležité 82 % všech respondentů, mezi mladými je to 73 %. I tak je to mezi mladými relativně vysoké číslo ukazující, že tradice služby v armádě je ve společnosti hluboce zakořeněna.⁴⁵

V rámci vztahů mezi jednotlivými izraelskými skupinami se podle respondentů vztahy mezi Židy a Araby mírně zlepšily, ovšem stále výrazná většina, 84 % ze všech respondentů si myslí, že vztahy jsou ve špatné situaci. Naopak vztahy mezi Aškenázi a Mizrachim považovala za špatné už méně jak polovina židovského obyvatelstva, 47 %. I vztahy mezi

⁴¹ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 116.

⁴² Arian Asher, Shlomit Barnea, a Pazit Ben-Nun, *The 2004 Democracy Index: Auditing Israeli Democracy Attitudes Of Youth* (Jeruzalém: The Israel Democracy Institute, 2004), 66.

⁴³ Ibid., 48-50.

⁴⁴ Ibid., 50.

⁴⁵ Ibid., 73.

sekulární společností a nábožensky založenou částí veřejnosti se mírně zlepšily, stále však jako špatné tyto vztahy označilo 72 % ze židovských respondentů.⁴⁶

2005

V roce 2005 se průzkum mínění prováděl v červnu. Na otázky odpovědělo 1203 respondentů, odchylka ve výsledcích je 2,8 %, důvěryhodnost všech odpovědí 95 %.⁴⁷ Rok 2005 byl zaměřen na výročí 10 let od atentátu na tehdejšího ministerského předsedu Izraele Jicchaka Rabina. Důvěra v armádu v tento rok zaznamenala výraznější propad, na 78 %, stále si však zachovávala status nejdůvěryhodnější státní instituce v Izraeli. Opět je na vině rozhodnutí státu na vyklizení židovských osad v pásmu Gazy, navíc Izrael propustil několik stovek palestinských vězňů jako důkaz dobré vůle. I další instituce zaznamenaly výraznější propad, nejvyššímu soudu věřilo 72 %, prezidentovi 65 %, policii 57 %, premiérovi 48 %, vládě 42 % a Knessetu 40 %.⁴⁸ V otázce neuposlechnutí rozkazu narostl počet občanů, kteří souhlasí s odmítnutím podřídit se vůli nadřízeného, na 30 %, což je nárůst o 5 % oproti předešlému roku.⁴⁹ Další otázka spojená s IDF se týkala využití násilí jako prostředku k dosažení politických cílů, především v rámci vysídlování Židů, celkem 82 % bylo proti této formě násilí.⁵⁰ Je zřejmé, že izraelské společnosti se příliš nezamlouvalo rozhodnutí Ariela Šarona na odchod civilního obyvatelstva z pásma Gazy, znamenalo to totiž, že Izrael připouští možnost vytvoření silně autonomního, či dokonce samostatného státu na tomto území.⁵¹

Vztahy mezi jednotlivými izraelskými skupinami nezaznamenaly významné rozdíly, mezi Židy i Araby opět 84 % respondentů uvedlo, že vztahy nejsou na dobré úrovni. Zhoršení viděli Židé především mezi vztahy Aškenázů a Mizrachim, které 49 % respondentů označilo za nepříznivé, naopak lze vyzorovat mírné zlepšení ve vnímání vztahu mezi sekulárním obyvatelstvem a nábožensky založenými Židy, kdy 69 % vidí špatné vztahy mezi těmito skupinami, stále je to však nadpoloviční většina.⁵²

⁴⁶ Ibid., 51.

⁴⁷ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 116.

⁴⁸ Arian Asher, Shlomit Barnea, Pazit Ben-Nun, a Michal Shamir, *Auditing Israeli Democracy – 2005: A Decade After The Assassination Of Prime Minister Yitzhak Rabin* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2005), 141-142.

⁴⁹ Ibid., 141.

⁵⁰ Ibid., 141.

⁵¹ “Gaza Settlers Ordered To Move Out”. 2005. Online. *Bbc News*. BBC.

http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4134118.stm.

⁵² Asher, Barnea, Ben-Nun, Shamir, *Auditing Israeli Democracy 2005*, 142.

2006

V roce 2006 se výzkum provedl v únoru, na otázky byly získány odpovědi od 1204 respondentů, odchylka byla stanovena na 2,8 %, důvěryhodnost odpovědí na 95 %.⁵³ V roce 2006 byl průzkum mínění zaměřen na systém politických stran, proto ani tento rok nebyly v průzkumu doplňující otázky na izraelskou armádu nebo bezpečnost ve státě. Téměř všechny státní instituce ztrácely víru dotazovaných, nejvyšší soud získal 68 %, prezident 67 %, policie 44 %, premiér 43 %, vláda 39 % a Knesset 33 %.⁵⁴ Důvěra v IDF činila 79 %, což oproti předešlému roku bylo mírné zlepšení, ovšem oproti průzkumu konanému v září 2005 po oznámení stažení izraelských vojenských jednotek a demontáži židovských osad v pásma Gazy to byl propad, tehdy armáda měla až 93% důvěru.⁵⁵ Další velký rozdíl byl u odpovědi na otázku, zda respondent souhlasí s odmítnutím uposlechnutí rozkazu, 58 % všech odpovídajících by s takovýmto chováním nesouhlasilo, což je oproti předešlým 70 % výrazný propad.⁵⁶ To ukazuje, že ačkoliv se většina vyslovila proti vyjádření nesouhlasu, čím dál větší část společnosti nese nelibě rozhodnutí o vystěhování židovských obyvatel z pásma Gazy.

Rok 2006 zaznamenal zhoršení ve vnímání vztahů jednotlivých skupin v Izraeli, 86 % (horší o 2 % oproti roku 2005) vnímá vztahy mezi Židy a Araby jako špatné, 53 % (zhoršení 4 %) Židů nevidí žádné zlepšení mezi Aškenázy a Mizrachim, 74 % (5 % více) židovské části respondentů vidí vztah sekulární a náboženské společnosti negativně.⁵⁷

2007

Průzkum veřejného mínění v roce 2007 byl proveden v únoru, na otázky odpovědělo 1203 respondentů, odchylka výsledků je 2,8 %, důvěryhodnost odpovědí 95 %.⁵⁸ Tento rok se průzkum zaměřil na kohezi a rozdělení společnosti. Důvěra v armádu zaznamenala propad, jistotu v ní vyslovilo jen 74 % respondentů, i tak ale držela první příčku popularity ve společnosti. Propad v důvěře byl viditelný i mezi ostatními státními institucemi, nejenom IDF. Nejvyšší soud získal 61 %, policie 41 %, Knesset 33 %, vláda 31 %, prezident 22 % a

⁵³ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 116.

⁵⁴ Arian Asher, Nir Atmor, and Yael Hadar, *The 2006 Israeli Democracy Index: Auditing Israeli Democracy Changes In Israel'S Political Party System: Dealignment Or Realignment?* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2006), 100-101.

⁵⁵ *Ibid.*, 48.

⁵⁶ *Ibid.*, 100.

⁵⁷ *Ibid.*, 42-43.

⁵⁸ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 116.

premiér 21 %.⁵⁹ Důvodem byl především výsledek druhé libanonské války a válka samotná. Veřejnost nebyla příliš nadšena dalším konfliktem, navíc vedeným minimálně pochybně. Ačkoliv byl výsledek pro Izrael oficiálně relativně příznivý, veřejnost hodnotila celkový přínos negativně, což se odrazilo na jejím vnímání zainteresovaných skupin. Tento rok byla i kladena otázka v důvěru velitele IDF, jen 51 % respondentů věřilo jeho jednání.⁶⁰ Podobně na tom byly i jiné vysoké funkce, například ministr obrany získal jen 7 % důvěry od respondentů.⁶¹ Problémem nízké důvěryhodnosti tak není samotná izraelská armáda, ale spíše elity, které ji vedou a jejichž neschopnost správně vyhodnotit situaci a adekvátně jednat snižují kredibilitu izraelské armády.

Tento rok se v průzkumu objevila nová otázka zaměřená na IDF: pokud by propukla válka, byl by účastník průzkumu ochoten bránit vlast? Celkově odpovědělo kladně 70 % respondentů, mezi Židy pak 79 %.⁶² Číslo je to poměrně vysoké, ukazuje to, že společnost má stále zájem o armádu, a to nejenom Židé, kteří se konskripcím téměř nevyhnou, ale také Arabové a dokonce i ultra-ortodoxní Židé, kteří jsou z branné povinnosti vyloučeni. Tyto výsledky dávají pocit, že i tyto menšiny cítí potřebu bránit stát, jeho principy i samotnou společnost, ačkoliv nemají tolik příležitostí a v případě ultra-ortodoxních i chuť se do společnosti integrovat. Pro doplnění otázky měli respondenti zadat, do jaké skupiny by se v rámci armády přihlásili. Celých 36 % by neváhalo vstoupit do bojových jednotek, 30 % by pak rozhodnutí nechalo na samotné armádě, 16 % by si vybralo nebojové jednotky a 18 % by se snažilo službě nějakým způsobem vyhnout. Je viditelné, že se lidé nebojí vojenských operací a jsou případně ochotni položit za vlast život.⁶³

Dalším zkoumaným aspektem bylo vnímání mladých staršími dospělými. 52 % starších vyslovilo obavu, že mladí nejsou připraveni na stejné úrovni, jako bývali oni sami, 17 % si myslí opak, 24 % má pocit, že se nic nezměnilo. Tyto znepokojení nejsou jen z personální připravenosti armády, ale ze stavu samotné společnosti. Možným důvodem je laxnost a jistá rezistence, která je mezi mladými všudypřítomná nehledě na dobu, ale také pocit starších, že mladí nezažili války v takovém měřítku, jako oni sami. V hlubším průzkumu

⁵⁹ Arian Asher, Nir Atmor, and Yael Hadar, *The 2007 Israeli Democracy Index: Auditing Israeli Democracy, Cohesion In A Divided Society* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Insitute, 2007), 108.

⁶⁰ Ibid., 43.

⁶¹ Ibid., 45.

⁶² Ibid., 90.

⁶³ Ibid., 90-91.

vyjádřilo 58 % starších respondentů obavy, že mladí budou páchat více násilností, 51 % se obává, že se nebudou řídit zákony, 48 % že nebudou souhlasit s rovnoprávností Židů a Arabů a 41 % že nebudou podporovat demokracii.⁶⁴ Jak je viditelné, starší dospělí jsou vůči mladým velmi skeptičtí a nemají příliš velkou důvěru v další generaci. Tento negativní postoj vůči mladým je však viditelný po celém světě a nemění se ani s časem.

V roce 2007 se pro špatné vztahy mezi Araby a Židy vyslovilo 87 % všech respondentů, 55 % Židů označilo vztah mezi Aškenázi a Mizrachim za negativní a 66 % nemá důvěru v dobrý vztah mezi sekulární společností a nábožensky založenými Židy.⁶⁵

2008

V roce 2008 se průzkum uskutečnil v lednu, zúčastnilo se ho 1201 respondentů, odchylka je 2,8 % a důvěryhodnost odpovědí 95 %.⁶⁶ V roce 2008 se průzkum soustředil na civilní společnost a prozatímní opatření. Důvěra v izraelskou armádu klesla na 71 %, společnost stále ještě byla poznamenána druhou libanonskou válkou. Propad však zaznamenali všechny státní instituce. Rapidně propadl nejvyšší soud, na 49 %, dále pak byl prezident se 47 %, policie se 33 %, Knesset s 29 %, vláda s 25 %, a premiér se 17 %.⁶⁷ Tento rok byly respondenti opět tázáni ne jejich postoj k vojenské službě, zda by nastoupili do armády i za cenu ztráty života, pokud by to bylo na obranu Izraele a izraelské společnosti. Celkově by se 14 % respondentů rozhodlo vstoupit do elitních jednotek, 18 % by odešlo do klasických bojových jednotek, 32 % by své místo nechalo určit samotnou armádu, 13 % by se ucházelo o nebojové jednotky a 24 % by se snažilo vyhnout jakékoliv práci v armádě.⁶⁸ Pokud bychom však odstranili odpovědi těch skupin, které nemají povinnost vstoupit do povinné vojenské služby, tedy Arabů a ultra-ortodoxních Židů, výsledky by se lišily: 16 % by si vybralo elitní jednotky, 21 % by odešlo do klasických bojových jednotek, 36 % by nechalo volbu na IDF, 15 % by sloužilo v nebojových jednotkách a 12 % by se snažilo službě vyhnout.⁶⁹ Největší rozdíl je viditelný v ochotě vůbec do armády vstoupit, kdy z celkového počtu by až jedna čtvrtina společnosti odmítla sloužit vlasti v armádě, zatímco mezi

⁶⁴ Ibid., 91-93.

⁶⁵ Ibid., 62.

⁶⁶ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 116.

⁶⁷ Arian Asher, Tamar Hermann, Nir Atmor, Yael Hadar, Yuval Lebel, a Hila Zaban, *The 2008 Israeli Democracy Index: Auditing Israeli Democracy, Between The State And Civil Society* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Insitute, 2008), 117.

⁶⁸ Ibid., 125.

⁶⁹ Ibid., 66.

sekulárními Židy je to 12 %. V nejvyšší nouzi by však 25 %⁷⁰ ultra-ortodoxních Židů uvažovalo nad vstupem do armády, což je relativně vysoké číslo (předpokládá se, že momentálně v armádě slouží okolo 17 500 ultra-ortodoxních Židů v rámci jednotek Ješivot Hesder, celkově je v Izraeli přes 750 000 ultra-ortodoxních). Na druhou stranu je nutné zmínit, že především z náboženských důvodů nebylo v roce 2008 přijato do služby 27 % mladých mužů a 43 % mladých žen.⁷¹

Rok 2008 zaznamenal celkové zlepšení meziskupinových vztahů, ačkoliv především vztahy mezi Židy a Araby jsou dlouhodobě vnímány vysoce negativně, tento rok to bylo 85 %. Výrazný posun byl viděn mezi vztahy Aškenázů a Mizrachim, jen 43 % respondentů je označilo za špatné. 61 % pak nevidělo výrazné zlepšení mezi vztahy sekulární společnosti a nábožensky založených Židů.⁷²

2009

V roce 2009 se průzkum uskutečnil v březnu, celkově se ho zúčastnilo 1191 respondentů, odchylka byla stanovena na 2,8 % a důvěryhodnost odpovědí na 95 %.⁷³ Tento rok se průzkum zaměřil na srovnání imigrantů z bývalého Sovětského svazu (tzv. Former Soviet Union immigrants - FSU imigranti), kteří do Izraele přišli v masové míře před 20 lety a tzv. starých Izraelců. Důvěra v IDF konečně začala opět stoupat, celkově získala izraelská armáda 79 %, Židé samotní pak armádě věřili na 88 %. Toto rapidní zvýšení (o 8 %) značí konečné vypořádání se s druhou libanonskou válkou a zároveň zlepšení situace ve společnosti. I ostatní instituce zaznamenaly vyšší důvěru: prezident získal 60 % a poprvé tak překonal nejvyšší soud, který tento rok získal 52 %, dále pak byla policie se 40 %, Kneset se 38 %, premiér se 35 % a vláda se 33 %.⁷⁴ Na přelomu let 2008 a 2009 proběhla v pásmu Gazy operace Lité olovo, která se na rozdíl od libanonské války těšila podpory společnosti. Její průběh i výsledek byl židovskou populací přijat kladně, i proto se důvěryhodnost armády začala postupně vracet na původní čísla. V rámci této operace vyvstala otázka, zda mají mít média přístup do bojové zóny a zda mají mít možnost informovat o dění ve válečné zóně. Tento problém se řešil jak kvůli zahraničním, tak i domácím mediím, která se dožadovala přístupu do pásma Gazy, kde byla operace prováděna, ovšem izraelská armáda jim bránila v

⁷⁰ Ibid., 66.

⁷¹ Ibid., 134.

⁷² Ibid., 58.

⁷³ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 116.

⁷⁴ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 114.

přístupu a dokonce ničila nejen nahrávací zařízení, ale i celé budovy využívané médii.⁷⁵ Respondenti byli tázáni, zda podporují svobodu slova pro všechny, nehledě na jejich názory. Na tuto otázku kladně odpovědělo 74 % obyvatel, když však byli tázáni konkrétněji, jejich názor se lišil. V případě, že by člověk veřejně kritizoval Izrael, 51 % FSU imigrantů a až 61 % starých Izraelců by bylo pro zákaz takové kritiky, celkově by bylo pro nemožnost kritizování Izraele 58 % ze všech respondentů.⁷⁶ To ukazuje, že ačkoliv byla sabotáž médií během operace Lité olovo ve světě silně kritizována, izraelská veřejnost s ní víceméně souhlasila.

V rámci zaměření průzkumu na FSU imigranty byla respondentům položena otázka, zdali chtějí dlouhodobě zůstat v Izraeli. Celkově nebyl zaznamenán rozdíl mezi FSU imigranty a starými Izraelci (v tomto případě vymezení pouze na Židy), 77 % FSU imigrantů oproti 78 % starých Izraelců, ovšem je zde znatelná odchylka ve věkovém uspořádání. Mezi FSU imigranty uvažuje o odstěhování se z Izraele 50 % lidí z věkové kategorie 18-30, u starých Izraelců je to 23 %, ještě hůře je na tom pak věková kategorie 31-40 let, kde o emigraci přemýšlí 54 % FSU imigrantů oproti 17 % starých Izraelců.⁷⁷ V doplňující otázce pro ty, kteří uvedli, že uvažují na odstěhování se, měli respondenti vybrat 1 až 3 důvody, proč nechtějí zůstat v Izraeli. Kvůli bezpečnosti by odešlo 60 % starých Židů a až 88 % FSU imigrantů, kvůli zlepšení životního standardu by nad žitím v jiné zemi uvažovalo 65 % starých Židů a 78 % FSU imigrantů, posledním důvodem byla nutnost chovat se a řídit se společenskými normami, kvůli nim by odešlo 58 % starých Židů a 61 % FSU imigrantů.⁷⁸ Je zřejmé, že největší obavy mají nepůvodní obyvatelé z bezpečnosti v Izraeli, zatímco největší problém pro původní Židy je nižší životní standard, než jaký by chtěli. Strach z bezpečnosti v zemi je mezi FSU imigranty zřejmý již od druhé libanonské války. Důvody jsou vcelku jasné, většina z nich žije na severu či jihu Izraele na periferii zájmu státu a především v místech, která jsou nejbližší kritickým místům (hranice s Libanonem na severu, hranice s pásmem Gazy a Egyptem na jihu), která v posledních letech zažila různé vojenské konflikty, a ačkoliv byla důvěra společnosti v armádu obnovena, obavy z dalších bojů neutichají. Dalším důvodem může být jisté sociální vyloučení, které FSU migranti zažívají jakožto nepůvodní obyvatelé pocházející z východu Evropy.

⁷⁵ Ethan Bronner. 2009. "Israel Puts Media Clamp On Gaza". Online. *The New York Times*. http://www.nytimes.com/2009/01/07/world/middleeast/07media.html?_r=2&hp.

⁷⁶ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 118.

⁷⁷ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 70-74.

⁷⁸ Asher, Philippov, Knafelman, *The 2009 Israeli Democracy Index*, 73-77.

Tento rok byli respondenti opět tázáni na nutnost sloužit v armádě pokud se chce člověk nazývat pravým Izraelcem, pro 92 % původních Židů je služba v IDF klíčová, s nimi souhlasí 88 % FSU imigrantů. Arabové tradičně konskripce odmítají, důležité to je jen pro 38 % z nich. Od roku 2009 nebyly do průzkumu zařazeny otázky o vztazích mezi jednotlivými skupinami obyvatelstva.⁷⁹

2010

V roce 2010 se průzkum provedl v březnu, na otázky bylo dotázáno 1200 respondentů, odchylka byla stanovena na 2,8 %, důvěryhodnost odpovědí 95 %.⁸⁰ Ze státních institucí získal nejvíce po IDF prezident (70 %), za ním pak byl nejvyšší soud s 54 %, policie se 42 %, premiér s 39 %, Knesset s 37 % a nakonec vláda s 33 %. Důvěra v IDF se po dlouhé době opět dostává do čísel z let 2003, 2004 atd., v roce 2010 je to 81 %.⁸¹ Povinná vojenská služba je veřejností stále brána jako důležitý společenský faktor, proto nejsou příliš spokojeni s návrhy vlády na postupné snižování délky služby. Celých 91 % Židů by opět nastoupilo do armády, pokud by bylo ve věku konskripce, v tomto ohledu je zajímavé, že by službu odmítlo 10 % původních Židů oproti 3 % FSU imigrantů, na druhou stranu do skupiny původních Židů se počítají i ultra-ortodoxní, kteří do služby nemusí. Až 43 % respondentů by neváhalo a přihlásilo se do elitních nebo klasických bojových jednotek.⁸²

Dlouhodobě je možné v průzkumech vidět rozdíl mezi důvěrou v armádu a důvěrou v policii, ta ve většině případů získávala až o polovinu méně procentních bodů, v roce 2010 to bylo 43 %. Ačkoliv společnost dlouhodobě podporuje fungování právního státu a demokracie, je ochotná za určitých podmínek omezit části demokracie, aby byla zachována bezpečnost a fungování státu. K tomuto tématu byl položen dotaz, zda by měli mít státní instituce (policie, IDF, Šin Bet - izraelská tajná služba) plnou moc, a to i mimo zákony, pokud mají podezření na terorismus. Pro tuto pravomoc bylo 52 % Židů a 38 % Arabů, celkově by pak takovéto jednání získalo podporu 50 % všech respondentů.⁸³

⁷⁹ Ibid., 80.

⁸⁰ Arian Asher, Tamar Hermann, Yuval Lebel, Michael Philippov, Hila Zaban, a Anna Knafelman, *Auditing Israeli Democracy - 2010: Democratic Values In Practice* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2010), 69.

⁸¹ Ibid., 173.

⁸² Ibid., 93.

⁸³ Ibid., 134.

Dalším tématem, kterým se výzkum zabýval byla možnost zavést pravidlo, že pokud někdo odmítne vykonat povinnou vojenskou službu, ztratí právo volit a být volen do Knesetu (zákonodárný orgán Izraele). 56 % Židů dlouhodobě žijících v Izraeli odpovědělo na tuto otázku ve prospěch zákazu možnosti volit, naopak z FSU imigrantů by toto pravidlo podpořilo jen 38 % a z Arabů jen 41 %. Tato otázka byla položena především kvůli dlouhodobé debatě, zdali by měli ultra-ortodoxní Židé nastoupit povinnou vojenskou službu či ne. Je však zřejmé, že ultra-ortodoxní Židé nejsou jediní, kdo do služby nenastupují, mnoho z imigrantů z bývalého Sovětského svazu do armády také nenastoupilo, i proto nemají na tuto problematiku tak vyhraněný názor.⁸⁴

Pokud by však člověk byl poslán do armády, 16 % respondentů by se přihlásilo do elitních jednotek, 25 % by vstoupilo do klasických bojových jednotek, 31 % by nechalo volbu svého místa na samotné IDF, 13 % by se ucházelo o post v nebojových jednotkách a 14 % by se snažilo službě v armádě vyhnout. Porovnáním s předchozími průzkumy je zřejmé, že se názory respondentů s roky příliš nemění a jejich přesvědčení o typu služby je víceméně stejné.⁸⁵

2011

V roce 2011 se průzkumu uskutečněného v březnu zúčastnilo 1200 respondentů, odchylka byla stanovena na 2,8 % a důvěryhodnost odpovědí na 95 %. Poprvé je v průzkumu zaznamenán poměr Židů (85 %) a Arabů (15 %), který odráží i poměr v celkové populaci.⁸⁶ Důvěra v IDF opět stoupla, dohromady jí věří 85,8 % dotazovaných, z toho vyslovilo důvěru 93,6 % Židů a 41,6 % Arabů. Také další státní instituce si polepšily: prezident získal 77,8 % důvěry, soud 68,7 %, policie 56,1 %, Kneset 51,6 %, vláda 51 % a premiér 49,6 %. Věkově získala armáda největší podporu mezi nejstarší generací (93,2 %), dále pak mezi lidmi středního věku (84,8 %) a tradičně nejméně mezi mladými (74,6 %). Mezi mladými je vidět rozdíl mezi sekulární částí obyvatelstva a nábožensky založenou, zatímco mezi prvně jmenovanými armádě nevěří 10% respondentů, v druhé skupině je to 16 %.⁸⁷

⁸⁴ Ibid., 158.

⁸⁵ Ibid., 178.

⁸⁶ Atmor Nir, Karmit Haber, Ella Heller, Dror Walter, Raphael Wentura, a Yuval Lebel, *The Israeli Democracy Index 2011* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2011), 297.

⁸⁷ Ibid., 75-76.

Další z otázek týkající se armády a bezpečnosti byla o nutnosti vybrat nejdůležitější aspekt, kterým by se měla vláda výhradně zabývat za předpokladu, že je to to jediné, co bude řešit. Na výběr byly tyto možnosti: integrace ultra-ortodoxních Židů jako pracovní síly, snížit ekonomický rozdíl mezi skupinami, zlepšení vztahů mezi Židy a Araby, posílení vztahů mezi zvolenými zástupci a společností, pomoc mladým lidem sehnat si dostupné bydlení, dosáhnout míru s Palestinci, posílení kapacity izraelské armády, zlepšení obrazu Izraele ve světě, zefektivnění fungování vlády, ani jedno z uvedených, nevím/nechci odpovědět, jiné. Celkově získal aspekt posílení izraelské armády 20,5 %, z toho chce silnější armádu 23,9 % Židů a pouze 1,1 % Arabů. Pro židovskou skupinu je to druhý nejdůležitější bod.⁸⁸ Pro arabskou část respondentů je to naopak, i když logicky, naprosto marginální problém, jelikož drtivá většina Arabů se nikdy nedostane do armádní služby, navíc pro většinu z nich je armáda vykonavatelem omezujících příkazů. Obecně se Židé s Araby v nejvíce vybraných možnostech neztotožnili, pro Židy je nejdůležitější srovnat rozdíly mezi ekonomicky slabší a silnější skupinou, naopak pro Araby je nejdůležitější dosáhnout míru s Palestinci, naopak obě skupiny mají stejný názor na pomoc mladým lidem s dostupným bydlením, ani jedna skupina pak také příliš nepodporuje posílení vztahů mezi volenými zástupci a společností.

2012

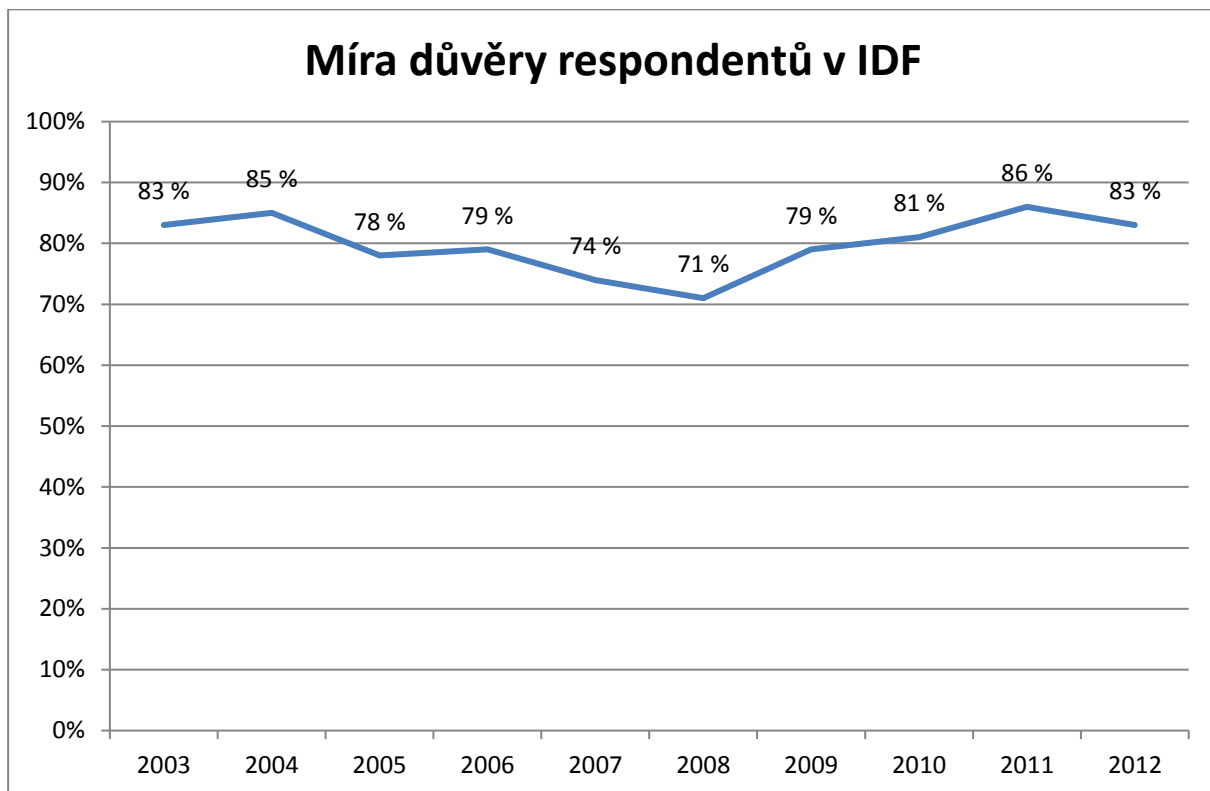
V roce 2012 byl průzkum prováděn na přelomu dubna a května, dohromady se ho zúčastnilo 1025 respondentů, odchylka odpovědí byla stanovena na 3,1 % a důvěryhodnost na 95 %. Z celkového počtu dotázaných bylo 82,8 % Židů (a ostatních) a 17,2 % Arabů.⁸⁹ Důvěryhodnost institucí zůstala oproti roku 2011 víceméně stejná: prezident získal 78,6 %, soud si polepšil na 73,4 %, policie pak na 60,9 %. O mnoho lépe si vedla vláda, která získala 56,8 % důvěry, premiér, který obdržel 56,4 %, posledním byl Knesset, který získal 52,7 %. Důvěra v armádu zůstala oproti roku 2011 stejná, věřilo jí 85,2 %, v židovské části dotázaných se vyšplhala až na 94,2 %, v arabské části to bylo 42,4 %.⁹⁰ Další otázkou týkající se izraelské armády bylo dlouhodobější vnímání jejich schopností, podle 81,5 % všech respondentů bude armáda během příštích 10 až 15 let schopná bránit Izrael, mezi Židy jí takovou důvěru dává 85,4 %, mezi Araby pak 62,8 %.⁹¹ Ačkoliv je toto číslo vysoké, je znatelné, že ne každý Žid, který věří armádě nyní, má takovou důvěru i do budoucna.

⁸⁸ Ibid., 256.

⁸⁹ Atmor, Nir, Ella Heller, a Yuval Lebel, *The Israeli Democracy Index 2012* (Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2012), 179-181.

⁹⁰ Ibid., 163-165.

⁹¹ Ibid., 152.

3.3 Zhodnocení

Izraelské obranné síly jsou dlouhodobě pro Izraelce nejdůvěryhodnější státní institucí v zemi. Jak je patrné z výsledků, vojenské operace ovlivňují názory obyvatelstva nejen daný rok, kdy operace proběhla, ale i ty následující. Každá operace však společnost vnímá jinak.

Již od roku 2000 probíhala v Izraeli tzv. druhá intifáda, během které Palestinci útočili na izraelské obyvatelstvo, na což izraelská armáda reagovala protiútoky. Průzkumy od roku 2003 do roku 2004 jasně ukázaly, že izraelská společnost věří IDF a tedy i jejím aktivitám, ovšem v roce 2005, již po ukončení intifády, přišel překvapivý propad v důvěře. Tento ústup byl způsoben účastí izraelské armády na vysídlení židovských osad v pásu Gazy, jež společnost nevnímala jako pozitivní rozhodnutí. Je tak zřejmé, že společnost neviděla problém ve schopnosti armády bránit stát, ale v její aktivitě vykonávání politických rozhodnutí. Intifáda samotná neměla nijak výrazný vliv na zhoršení důvěry v IDF, společnost ve spojení s intifádou spíše řešila míru demokracie a rovnoprávnost mezi Židy a Araby, než schopnosti izraelské armády. Jiný postoj však zaujala k druhé libanonské válce, která

židovskou populaci rozdělila. Ačkoliv i zde měly politické špičky možnost zasahovat, vývoj války a její konec poznamenal důvěryhodnost armády na další roky. Společnost byla obecně znechucena další válkou, navíc armáda vykazovala špatné vedení operací, nepřesné informace o nepříteli a neuspokojivé výsledky. Nejlépe hodnocenou operací tak je Lité olovo, která si získala širokou podporu židovského obyvatelstva, především protože byla namířena na dlouhodobě problematické pásmo Gazy, které bylo bráno jako neustálá hrozba útoků. Do budoucna má však IDF velkou podporu lidí, kteří věří, že bude tato instituce bude svoji funkci vykonávat jak nejlépe umí.

Dalším faktorem mluvícím ve prospěch armády je vysoké procento lidí, kteří by byli ochotní znovu vstoupit do vojenské služby, a to i v případě, že by byl člověk poslán do bojů. To značí nejen velkou míru nacionalismu mezi Židy, ale také prestiž samotné služby, která je pro většinu židovského obyvatelstva dlouhodobě jedním z důležitých aspektů příslušnosti k Izraeli.

Na druhou stranu je bezpečnostní situace v Izraeli, za kterou IDF společně s policií a tajnými službami odpovídá, je jedním z hlavních důvodů, proč lidé uvažují o emigraci z Izraele. Jsou to především imigranti z bývalého Sovětského svazu a jejich potomci, kteří nejsou schopni vyrovnat se s neustálým nebezpečím útoků. Tato skupina je však ohrožena i dalšími faktory, jako nedostatečný životní standard a nemožnost najít si kvalitní práci, což jejich touhu po odchodu ještě zvyšuje.

Na vztah mezi Židy a Araby nemá IDF téměř žádný vliv, Arabové nejsou připouštěni do povinné vojenské služby pokud se sami nepřihlásí, není proto pro ně důležitá v otázce cítění se být pravým Izraelcem a jejich důvěra v armádu je vcelku logicky nízká. Na druhou stranu vojenské konflikty, které jsou vždy bojem mezi Židy a Araby, tyto vztahy nijak výrazně nezhorší. Ani vztahy mezi Aškenázy a Mizrachim nejsou nijak poznamenány armádou či vojenskými konflikty, jsou to především socioekonomické aspekty, které tento vztah narušují. Naopak vztah mezi sekulární židovskou společností a nábožensky založenou skupinou Židů byl a je neustále ovlivňován izraelskou armádou, především kvůli povinné vojenské službě. Na rozdíl od Arabů, jejichž většinová absence v armádě je brána relativně pozitivně, je nepřítomnost především ultra-ortodoxních Židů považována za jistý projev jejich nadřazenosti, jež izraelská společnost nese nelibě. Ačkoliv se v minulých letech rozhodlo o zrušení práva nenastoupení do armády z důvodu náboženství, ultra-ortodoxní Židé stále

odmítají konskripci, což jen více vyvolává nevraživost mezi oběma skupinami. Provázání náboženství a armády je také díky speciálním jednotkám vytvořeným pro nábožensky založené Židy. Tato tradice sice přinesla do izraelské armády nejistotu v rozdávání a provádění rozkazů, pro obě strany je však tento vztah již nepostradatelný.

Celkově je IDF nedílnou součástí izraelské společnosti, ať už v dobrém nebo špatném slova smyslu. Její postavení je dáno jak povinnou vojenskou službou pro Židy, která dále určí, jaké postavení bude jedinec ve společnosti mít, tak nutností dennodenně bránit Izrael před různými útoky, ať už jedinců, nebo organizovaných skupin. Toto postavení je neotřesitelné a s časem neměnné. Zároveň armáda sama tvaruje izraelskou společnost a pomáhá vytvářet různé sociální vrstvy. Toto propojení je tak přínosné jak pro armádu, tak pro samotnou společnost.

Závěr

Izraelské obranné síly vznikly se samotným izraelským státem a již od počátku musely plnit svoji funkci a bránit stát před nepřáteli. Díky fungování konskripcí již od svého vzniku musel téměř každý židovský občan projít vojenskou službou, čímž si okamžitě vytvořil k armádě vztah, ať už negativní nebo pozitivní. Tento vztah se nadále formoval díky každodenní přítomnosti armády v ulicích a veřejném životě. Kromě samotné armády určuje vztah společnosti také náboženství, které je s Izraelem bezpodmínečně spjaté, ať už speciálními jednotkami, či naopak minimálním zastoupením ultra-ortodoxních Židů. Také etnicita je důležitým faktorem, který armádu formuje.

Konflikty jsou jedním z klíčových faktorů, který vztah mezi společností a armádou formuje, není však dané, že by každý konflikt tento vztah zhoršil, naopak některé mohou důvěryhodnosti armády i pomoci. Závisí tedy na každém konfliktu, jak je on sám o sobě vnímán společností, a jak do něj byla armáda zapojena. Důležitá je také míra informací, které společnost o konfliktu dostává.

Také náboženství je velmi důležitý činitel, který má vliv jak na armádu samotnou, tak i na její vztah se společností. Armáda židovskou obec potřebuje pro legitimitu svou i státu, ta zase potřebuje armádu k zisku určitého vlivu. Pro vztah armády se společností má však náboženství spíše negativní vliv. Je to dáno především rozkolem mezi sekulární společností, která požaduje rovnost v podmínkách a tedy konskripcie i pro ortodoxní a hlavně ultra-ortodoxní Židy, a právě ultra-ortodoxní společností, která naopak žádá naprosté osvobození od vojenské služby.

I etnicita jistým způsobem formuje vztah armády a společnosti. Zde jsou dvě roviny, rozdíl mezi Židy a ostatními etniky a v rámci Židů rozdíl mezi Aškenázy a především Mizrachim. V první rovině není žádný výrazný konflikt, armáda je z drtivé většiny židovská, což naopak pomáhá formovat a sjednocovat především sekulární židovskou část společnosti, na druhou stranu to jen více prohlubuje propast mezi Židy a ostatními etniky. Výraznější problém je u zapojení Aškenázů a Mizrachim v armádě, kde jasně převažuje první větev, která tak určuje základní principy v armádě. Je zde viditelný nepoměr v rozdělení jednotlivých prací, kdy Aškenázové jakožto západní část Židů získávají lepší a důležitější

pozice v armádě, zatímco Mizrachim jako východní diaspora se musí spokojit s řadovým zařazením.

Summary

This thesis deals with the Israeli Defense Forces and relationship with the Israeli society. Israeli Defense Forces are one of the best equipped armies in the world. The reason is clear, during the short period of existence of the State of Israel, the state had to deal with numerous attacks from all sides. Because of that, a conscription had to be established obligatory for every secular Jewish citizen. That means that almost every Jewish inhabitant had to serve in the army, no wonder why is Israel considered a "nation in uniform". Since the security situation in Israel is changing quite frequently, the clash of society and the army is inevitable on daily bases. Therefore, the relationship between Israeli society and the Israeli army is much stronger than in any other states. This thesis is focusing on 3 main factors influencing this relation: the conflicts in which IDF was involved and how its appearance was viewed in the society, the religion, how is Judaism implemented the army, and how the Jewish society views the exceptions for ultra-orthodox Jews, and ethnicity, how is the ethnic diversity reflected in the army and how the diversion between the Jews itself influence the army.

The conflicts are the major factor, that sways the relationship between the Israeli army and Israeli society, but that doesn't necessarily mean, that all conflicts shape the relation in a negative way. This depends mostly on the reflection of the army, it's accomplishments in the conflict and the view of the society on the conflict itself. Hence, some conflicts, e.g. the Second Lebanon war was reflected as a tacky neglected operation, while operation Cast Lead in the Gaza strip was praised for its precision and outcomes.

Religion is also important facet that influence not only the army itself, but also the view of society on the army. Although for both the religious community and the Israeli army is important to have a good relationship with each other, the Israeli society, mostly the secular part is not very pleased with the behaviour of the religious citizens. The main causes are the advantages that the religious are given - either no need to enlist to the army, or joining special units with special treatments.

Ethnicity forms the relationship on 2 different levels. First, since Jewish people are vast majority in the army, it unites the Jewish community even more. Serving in the army is

taken as a privilege and opens more possibilities for the youth, but it also divides the differences between Jewish and other ethnicities. The second level is focused on Jewish people only. The difference of the origin of Jewish diasporas is generally visible in the society and in the army it is the same. While Ashkenazi Jews are able to be promoted to join the elite and special units, Mizrahi and other Jews are facing a bit of throwback being left with regular work and having to adapt to the conditions made for the Ashkenazi diaspora.

Použitá literatura

Knihy

ARIAN, Asher, David NACHMIAS, Doron NAVOT a Danielle SHANI. *The 2003 Israeli Democracy Index: Measuring Israeli Democracy*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2003.

ARIAN, Asher, Michael PHILIPPOV a Anna KNAFELMAN. *THE 2009 Israeli Democracy index: Auditing Israeli Democracy, Twenty Years of Immigration from the Soviet Union*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2009.

ARIAN, Asher, Nir ATMOR a Yael HADAR. *THE 2006 ISRAELI DEMOCRACY INDEX: Auditing Israeli Democracy Changes in Israel's Political Party System: Dealignment or Realignment?*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2006.

ARIAN, Asher, Nir ATMOR a Yael HADAR. *The 2007 Israeli Democracy Index: Auditing Israeli Democracy, Cohesion in a Divided Society*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Insitute, 2007.

ARIAN, Asher, Shlomit BARNEA a Pazit BEN-NUN. *The 2004 Democracy Index: Auditing Israeli Democracy Attitudes of Youth*. Jeruzalém: The Israel Democracy Institute, 2004.

ARIAN, Asher, Shlomit BARNEA, Pazit BEN-NUN a Michal SHAMIR. *Auditing Israeli Democracy – 2005: A Decade after the Assassination of Prime Minister Yitzhak Rabin*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2005.

ARIAN, Asher, Tamar HERMANN, Nir ATMOR, Yael HADAR, Yuval LEBEL a Hila ZABAN. *The 2008 Israeli Democracy Index: Auditing Israeli Democracy, Between the State and Civil Society*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Insitute, 2008.

ARIAN, Asher, Tamar HERMANN, Yuval LEBEL, Michael PHILIPPOV, Hila ZABAN a Anna KNAFELMAN. *Auditing Israeli Democracy - 2010: Democratic Values in Practice*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2010.

ATMOR, Nir, Ella HELLER a Yuval LEBEL. *The Israeli Democracy Index 2012*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2012.

ATMOR, Nir, Karmit HABER, Ella HELLER, Dror WALTER, Raphael WENTURA a Yuval LEBEL. *The Israeli Democracy Index 2011*. Jeruzalém: The Israeli Democracy Institute, 2011.

DOWTY, Alan. *Israel/Palestine*. Cambridge, UK: Polity, 2005.

OREN, Michael B. *Six days of war: June 1967 and the making of the modern Middle East*. Oxford: Oxford University Press, 2002.

PEDAHZUR, Ami. a Arie. PERLIGER. *Jewish terrorism in Israel*. New York: Columbia University Press, 2009.

VAN CREVELD, Martin. *The sword and the olive: a critical history of the Israeli defense force*. 2. vydání. New York: Public Affairs, 2002.

Články

BAR-TURA, M. a Nicole FLEISCHER. "Civic Service in Israel". *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 33, č. 4 (2016), 51S - 63S.

BLECHER, Robert. "Operation Cast Lead in the West Bank". *Journal of Palestine Studies* 38, č. 3 (2009): 64-71.

BRONNER, Ethan. Israel Puts Media Clamp on Gaza. *The New York Times*, 2009 [online]. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2009/01/07/world/middleeast/07media.html?_r=2&hp

COHEN, Stuart A. "From Integration to Segregation: The Role of Religion in the IDF". *Armed Forces and Society*, 25, č. 3 (1999): 387-405.

COHEN, Stuart A. "Changing Civil–Military Relations In Israel: Towards An Over-Subordinate Idf?". *Israel Affairs* 12, č. 4 (2006): 769-788.

GAZIT, Shlomo. "Risk, Glory, and the Rescue Operation". *International Security* 6, č. 1 (1981): 111-135.

HARBOM, Lotta a Peter WALLENSTEEN. "Armed Conflict, 1989-2006". *Journal of Peace Research* 44, č. 5 (2007): 623-634.

HASSAN, Salah D. "UnStated: Narrating War in Lebanon". *PMLA* 123, č. 5 (2008): 1621-1629.

KACHTAN, Dana. "The Construction Of Ethnic Identity In The Military—From The Bottom Up". *Israel Studies* 17, č. 3 (2012): 150-175.

KOBER, Avi. "From Blitzkrieg To Attrition: Israel's Attrition Strategy and Staying Power". *Small Wars & Insurgencies* č. 16, č. 2 (2005): 216-240.

LEBEL, U. "Civil Society Versus Military Sovereignty: Cultural, Political, And Operational Aspects". *Armed Forces* 34, č. 1 (2007): 67-89.

LEVY, Yagil. "The Israeli Military: Imprisoned By The Religious Community". *Middle East Policy* 18, č. 2 (2011): 67-83.

NIVA, Steve. "Drawing the Wrong Lessons from Israel's 2006 War". *Middle East Report*, č. 255 (2010): 30-33.

ROISLIEN, H. E. "Religion And Military Conscription: The Case Of The Israel Defense Forces (IDF)". *Armed Forces* 39, č. 2 (2013): 213-232.

SAFRAN, Nadav. "Trial by Ordeal: The Yom Kippur War, October 1973". *International Security* 2, č. 2 (1977): 133-170.

SHERER, Moshe. "Rehabilitation Of Youth In Distress Through Army Service: Full, Partial, Or Non-Service In The Israel Defense Forces—Problems And Consequences". *Child And Youth Care Forum* 27, č. 1 (1998): 39-58.

TIARGAN-ORR, R., a M. ERAN-JONA. "The Israeli Publics Perception Of The Idf: Stability And Change". *Israel Studies* 17, č. 3 (2012): 150-175.

WRIGHT, Clifford A. "The Israeli War Machine in Lebanon". *Journal of Palestine Studies* 12, č. 2 (1983): 38-53.

"After Munich: Israel Debates the Response". *Journal of Palestine Studies* 2, č. 2 (1973): 142-149.

Internetové stránky

About IDI, *The Israel Democracy Institute* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z:

<https://en.idi.org.il/about/about-idi/>

Defense Service Law - Consolidated Version 5746-1986, *Israel Ministry of Foreign Affairs* [online]. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <http://www.mfa.gov.il/mfa/mfa-archive/1980-1989/pages/defence%20service%20law%20consolidated%20version--%205746-1.aspx>

Israel Defense Forces: History & Overview, *Jewish Virtual Library* [online]. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/history-and-overview-of-the-israel-defense-forces>

The Guttman Center for Public Opinion and Policy Research, *The Israel Democracy Institute* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://en.idi.org.il/centers/1159>

The Tzav Rishon: Enlisting in the IDF, *IDF info* [online]. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.idfinfo.co.il/enlisting/the-tzav-rishon/>

Vital Statistics: Latest Population Statistics for Israel, 2017. *Jewish Virtual Library* [online]. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/latest-population-statistics-for-israel>

Legislativní dokumenty

Future government of Palestine, 1947. In: . UN General Assembly, číslo 181.